

Boros Ferenc (1908–1963)

emlékezete

80 évvel ezelőtt volt a gyantai vérengzés

Boros Ferenc 1908. április 3-án született Nagyváradon. Édesapja, édesanyja egy dél-bihari faluból, Gyantáról költözött Váradra, anyja egyetlen gyermeke születése után nem sokkal meghalt. Félárván maradt fiát az apa az evangélikus elemibe, majd a legrangsabb nagyváradai iskolába, a Premontrei Főgimnáziumba íratta be. 1923-ban a hatóság az iskolát bezáratta, átkerült a Gójdú Líceumba és ott érettségizett 1926-ban, amikor már a román nyelv ismerete volt a meghatározó feltétel. A kevesek között volt, akik átmentek a vizsgán.

Irodalom iránti érdeklődése hamar jelentkezett, diákkorában a nagyváradai Bethlen Gábor irodalmi önképzőkör elnöke volt, versei, elbeszélései, tanulmányai az *Ifjú Erdély* c. folyóiratban jelentek meg. Érettségi után a kolozsvári Református Teológiára iratkozott be, ahol 1930-ban tette le a lelkészi képesítési vizsgát.

A teológia elvégzése után segédlelkészként szolgált Bihar és Szatmár megyei egyházközségekben, majd 1933-ban megválasztják parókus lelkésznek a Bihar megyei Gyanta községben, ahonnan szülei is származtak.

Feleségével segédlelkész korában ismerkedett meg a Szatmár megyei Királydarócon, ahol Winkler Mária tanítónő volt. Mária a szatmárnémeti

villanytelep műszaki vezetőjének volt a lánya. Apja döntésére – hogy megtanulja az állam hivatalos nyelvét – a dél-romániai Piteștiin járt tanítóképzőbe, majd a kolozsvári zenekonzervatóriumot is elvégezte zongora szakon. Amikor összeházasodtak, még a zongoráját is elhozta Szatmárból a gyantai parókiába.

A fiatal lelkész Gyantán lelkesen látott neki a közösségépítésnek. A templomot újrafedette, aláfalaztatta, kijavította. A falu fiataljaiból színjátszókört alapított, ottléte alatt 30 bemutatót tartottak. Az 1943-ban kényszerlakhelyre odatelepített zsidók befogadására és tisztességes elszállásolására biztatta az embereket, maga is jó példával járt elől, szállást adott egy házaspárnak a parókia nappalijában.

A második világháború végén, 1944. szeptember 24-én Leonard Mociulschi tábornok, az Észak-Erdély felé nyomuló 3. román hegyivadász hadosztály főparancsnoka, aki egy hónappal azelőtt, augusztus 23-áig még Németország és szövetségesei oldalán a szovjetek ellen harcolt, parancsot ad a Dél-Erdélyhez, tehát Romániához tartozó Gyanta község lakosainak kiirtására, a falu felégetésére, azzal az ürüggyel, hogy a falusiak fegyverrel védekeztek a román hadsereg bevonulása ellen.

A valóságban egy visszavonuló magyar honvéd csapat, amely rövid

pihenőre megállt Gyantán, kisebb utóvédegyiséget hagyott hátra a faluban, hogy lassítsák a román hadsereg előnyomulását, majd ők is elvonultak.

A parancs végrehajtói, két tiszt és egy gépfegyveres közkatona végigjárta a falut, és utcáról, udvarokból, házakból gyűjtötte össze az embereket és vitte a falu végére és a temetőbe kivégezni. A gyűjtogatást a parókián kezdték, ahol a magyar tisztek voltak elszállásolva, a lelkészt és családját halálra keresték. A benzinnel lelocsolt parókia porig ég. A gyűjtogatást addig folytatták, amíg az egyik házból egy asszony azt nem kiabálta, hogy hagyják abba, mert itt románok laknak.

Boros Ferenc ezalatt egy munkatáborban raboskodik a bihari hegyekben, felesége és két gyermeke, Mária és Zoltán a falu román orvosa, dr. Pop Augustin lakásában elbújva vészeli át a gyilkolást. Az orvos a családja és a saját életét is kockáztatta ezzel, mert a kivégzések végrehajtói hozzájuk mentek be vacsorázni.

A lelkész a kishalmágyi táborból szeptember 29-én érkezett haza soványan, kimerülten, lerongyolódott ruhában, semmit nem tudott a történekről. Családi fészkek helyett a földig leégett parókia puszta falai várták. Zokogva lerogyott a ház küszöbére, azt hitte, a családja is elpusztult. Egy arra járó gyantai megkérdezte a csavargó kinézetű embert, kit keres, majd amikor megismerte, örömmel újságolta, hogy felesége és a két gyermeke él. Elvezette a lelkészt ahhoz a házhoz, ahova egy falubeli ideiglenesen befogadta a hajléktalanná vált tiszteletes asszonyt a két gyerekével.

A lelkészcsalád a parókia leégésével nincstelenné vált. Se egy bútoruk, se

Érettségibizonyítvány-kép

egy váltó ruhájuk, semmilyen berendezési tárgyuk nem maradt. Az üres, elhanyagolt kántorlakban húzták meg magukat, a falubeliek adományoztak néhány berendezési tárgyat.

Boros Ferenczel szabadon engedésekor közölték, hogy Gyanta ezután kényszerlakhelye, nem szabad elhagynia, a templomban nem szabad szolgálnia. Végül a református püspökség hivatalos közbenjárására október 29-én léphetett fel a szószékre, ahogy ő emlékezik, palást nélkül, egy tíz éves kopott kabátban. A hazatért Boros Ferenc az elégett, 1760 óta vezetett anyakönyv helyett új anyakönyvet nyitott. Abban és az első presbiteri gyűlés alkalmával a presbitériumi jegyzőkönyvben a falubeliek beszámolóí alapján részletesen leírja a történeteket. Ezek a szövegek dokumentálják minden kétséget kizáróan mindazt, ami Gyantán történt. Az események tényszerű rögzítéséhez mind a lelkész, mind a dokumentumot aláíró és a többi jelenlevő presbi-

ter bátorsága, majd éveken keresztül a titoktartása kellett, hisz Gyanta az első világháború óta mindvégig román fennhatóság alatt volt, a tábornok a saját országa állampolgárai ellen rendelte el a rémtetteket. Boros Ferenc beírása az egyházi anyakönyvben:

A szeptember 24-én meggyilkoltak kedden, 26-án temették el, közös sírba, egyházi szertartás és nagyrészt koporsó nélkül, ahogy meggyilkoltatásuk helyéről összeszedték őket, /.../ Az ezután meghalt két egyén is egyházi szertartás nélkül szállt sírba a faluban minden lelket megszállt réműlet és tancstalanság miatt.

Az 1944. év folyamán Gyantán meghalt 32 f és 26 nő, összesen 58 személy, kik közül 41 személy a szeptember 24-i s a bevonuló román 6. és 11. hegyivadász zászlóaljok által elkövetett vérengzés áldozata. Ezek, bárha nem mindnyájan reformátusok voltak, s mint a többiek, szintén egyházi szertartás nélkül temettek közös sírba, feljegyeztettek ezen Anyakönyvben. /.../ Ezen anyakönyv szeptember 24-én kezdődik, a gyantai vész napján, jeleképpen a romjaiból újjáéledő anyaszentegyháznak.

Az anyakönyvből kiderül, hogy még október 14-én is meghalt egy 32 éves ember, akit a mezőn hagyott gránát roncsolt szét. És íme, a presbitériumi jegyzőkönyv szövege:

Jegyzőkönyv

Felvétetett a gyantai ref. egyház presbyteriumának 1944. december hó 29-én tartott gyűléséről. Jelen vannak Boros Ferenc lelkész elnöklété alatt Boros b. Mihály, Boros ö. János, Szabó Lajos, Boros ny. Mihály, Köteles Mihály, Lugosi

István, Boros b. Lajos, Fenesi b. Lajos, Bíró k. Péter gondnok, Papp Károly h. gondnok, presbyterek.

Lelkész-elnök a gyűlés határozatképességét és törvényszerűségét megállapítva, azt megnyitja.

Tudomásul szolgál.

Az 1940. szeptember 1-i bécsi döntés Erdély északi részét Magyarországhoz csatolta, majd 1941. június 22-én megindul a Szovjetunió elleni háború, melyben Románia is részt vesz. E két esemény idézte elő híveink nagymérvű elvándorlását. Egyrészt kedvezőbb életlehetőségek nyérése céljából, másrészt a katonai és munkatábori szolgálat elől menekülve híveink kb. 1/3 része eltávozott az akkori Magyarország területére.

1944. augusztus 23-án Románia fegyverszünetet köt. Pár nap múlva lelkészt negyedmagával internálják Belényesben, 10 nap múlva 3 napi itthonlét után hetedmagával újra elhurcolják s csak szeptember 27-én térhet haza az Arad megyei Kishalmágyról, ahová a többi hat gyantai s 84 Bihar megyei magyar lelkésszel, tanítóval s világi emberekkel gyalog hajtották a rendőrség s ahol őket állatias körülmények között tartották.

Ez idő alatt, szeptember hó 14-én a magyar honvédség csapatai betörték s a román csapatokat üldözve e napon Gyantára értek. Tíz napig volt a magyar csapatok megszállása alatt a község. E csapatok a Vaskóh környéki Lunca-ig elérve szemben találták magukat a szovjet hadsereg hatalmas részeivel s kénytelenek voltak visszavonulni. Szeptember hó 24-én vasárnap a honvédcsapatok utóvédje egy századnyi erővel elhelyezkedett a község utcáin s néhány óráig fenntartotta a nyomukba törő román 3. hegyivadász hadosztályt. Délután 4 órára visszavonultak s a falura törő ro-

Boros Ferenc és családja a gyantai főutcán

mán hadsereg a békés lakosságon töltötte bosszúját. Legyilkoltak 41 személyt, nagyrészt egyházunk híveit, embereket megverték, asszonyokat, lányokat megbecstelenítettek, gyűjtogatták a kertek alját, féktelenül raboltak, romboltak, s a környékbeli falvak román lakosságával karöltve elvitték a lakosok ingóságait, szekereit, állatait. E napon gyűjtötták fel ref. egyházunk lelkeszi lakását, mely 1800-ban épült, tehát 140 éven át szolgált kisebb, nagyobb átalakításokkal egyházunk lelkipásztorainak otthonául. A papi lakásnak csak puszta falai roskadoznak. Elpusztult benne a lelkeszi család minden ingósága. Elveszett az egyház könyv- és irattára, minden kegyszere egy darab úrasztali tányér kivételével. /.../

A szeptember 24-i gyásznapi után sem szüntek meg zaklatni egyházunk híveit. Törvényes és törvénytelen eszközökkel vittek el főképpen sertéseket, szarvasmarhákat, 18-50 éves férfiakat télvíz idején gyalog hajtottak munkatáborokba, kényszermunkára. A magyar

területről hazatért több száz főnyi tömeget Belényesbe, majd Temesvárra kísérték s nagy részük ma is a temesvári, aradi, lugosi börtönökben senyved. Közben a szovjet hadsereg néhány száz főnyi csapata is községünkben tartózkodott.

Templomunkban csak október 29-én kezdhetette meg gyászistentiszteletek sorozatát a lelkész, palást nélkül, mert az is odaégett. A templomban is kár esett. Megrongálódott az orgona, néhány pad szétforgácsolódott, ablakok betörték. A nagyharangot átlőtték.

/ ... /

*Jegyzette Boros Ferenc lelkész-elnök
Hitelesítők*

Szabó Lajos

Köteles p. Mihály

A gyantai egyházközség második világháború utáni presbitériumi jegyzőkönyvének szövege 1994-ben megjelent a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Kalendáriumában. Aki elolvassa, az az írói vénájú lelkész megfogalmazásában részletes képet alkothat arról, hogyan, milyen taktikákkal igyekezett a kommunista hatalom tönkretenni nemcsak a gyantai egyházközséget, hanem általában az erdélyi egyházakat, a román ortodox egyház kivételével.

A pénzreform az egyházközség pénztárában levő összeget egyszerűen nem váltották át. Odaveszett nemcsak az egyházközség pénzügyi fedezete, hanem a parókia felépítésére a hívek adakozásából összegyűlt összeg is. Így elveszett minden remény arra, hogy valaha lesz majd egy lelkeszi lakás Gyantán. Mint ismeretes, az új parókia építésére valóban csak több évtized után került sor.

A tiszteletes asszony a pénztelen-ségben munkalehetőség után nézett, amire Gyantán semmi esély nem volt, Nagyszalontán kapott tanítói, majd énektanári állást. A különélés, a gyerekek iskoláztatásának megoldatlansága tovább súlyosbítja a család helyzetét. Miután a kötelező terménybeszolgáltatást az egyházi földekért sikerült letudni, a jegyző egyszerűen átírta a földeket egy magasabb minőségi kategóriába, és a leadott mennyiséggel egyenlő kiegészítést írt elő, ami elvitte az egész évi termést, sőt kukoricát a szomszéd faluból kellett beszerezni.

A berendezkedő kommunista hatalom tehát előbb a beszolgáltatási kötelezettség megduplázásával sanyargatja a legyengült egyházközségeket, majd újságcikkkel, vádaskodásokkal ellehetetleníti a lelkészt. 1948-ban a nagyváradi *Új Élet* napilap három cikkben vádolja meg, mert a pap úgymond elvonja a falusi fiatalokat az ifjúság-szövetség munkájától, és nem engedi – püspöki körlevélre hivatkozva –, hogy a Magyar Népi Szövetség az egyházhoz tartozó iskolában tartson gyűléseket. Abban az időben egy ilyen újságcikk megjelenése rendkívül súlyos hatással bírt, a sajtóban megjelent írásokat perekben hiteles tanúvallomásként, vádpontokként is elfogadták.

A faluban megalakult, akkor még demokratikusnak indult szervezeteknek a vezetői egy nyilatkozatban megvédték a lelkészt a vádak ellen, és az 1943-ban Gyantára kényszerlakhelyre összegyűjtött dél-bihari zsidóság egyik, a faluban letelepedett tagja is kiáll mellette. Berger Margit nyilatkozata Boros Ferenc megfigyelési dossziéjában maradt meg a Securitate irattárában. Leírja, hogy az 1943-ban

a faluba deportált zsidóságnak Boros lelkész a rendelkezésére bocsátotta a kultúrházat és a háza is nyitva állt előttük, bátorságot merítették tőle sanyarú sorsuk elviseléséhez. Megvédi a *Új Élet* vádjai ellen, és utal arra, hogy a falusiak egy része rossz néven vette, hogy a falu egyik szegény családjának a leszármazottja jött vissza Gyantára lelkésznek. Közben a körülmények romlása ellenére nem hagy fel az írással, az aradi *Havi Szemlében* jelennek meg novellái, versei, *Túl a falon* című novellája, amit még a lágerbe való elhurcolása előtt adott át, elnyerte a lap 1944. évi pályázatát. A kolozsvári *Utunk*, megalakulása után, szintén közli írásait.

1948-ban feleségét igen súlyos fájdalmakkal, életveszélyben, székérrel Nagyváradra kell szállítani. A Szent József-kórházban Kende doktor perforált vakbélgyulladást, hashártyagyulladást és bélcsavarodást állapít meg, amiből akár egy is halálos lehet. A kiváló sebész megoperálja, a tiszteletes asszony öt hétig marad a kórházban és felépül. A két gyerekre ezalatt a vincés apácák vigyáztak.

A Váradon kórházban fekvő feleségével is elfoglalt lelkész közben vetőmag híján elmulasztja az őszi búzavetés megszervezését. Ezért letartóztatják és egy hétig börtönben tartják, majd pénzbüntetést kap és fogva tartása költségeit is kifizettetik vele. A háború óta egymás után ért megpróbáltatások kikezdi egészségét, súlyos idegkimerültséggel kezelik. Miután kikerül a kórházból, megpróbál az egyházkerületben más parókiát megpályázni, de sikertelenül. A püspökség is értesülhetett arról, hogy a lelkész 1935 óta a megfigyelték között van mint irredenta. Az ok vagy ürügy nevetséges, egy

anyák napi ünnepségen a színpadot díszítő különböző színű papírszalagok között volt többek között piros, fehér meg zöld is. 1949-ben lemond gyantai lelkészi állásáról. Felesége az elhunyt testvére után örökölt vagyonból Nagyváradon vásárol házat, és odaköltöznek.

Boros Ferenc tanárként, újságíróként próbál elhelyezkedni, és ismét az irodalom felé fordul. Korábbi irodalmi sikerei és színvonalas fordításai ismeretében a szerkesztőségekben szívesen fogadják. 1950-től fordító a nagyváradi *Fáklya* c. napilapnál, novellái az *Utunkban* és külön kötetekben jelennek meg. *Vásárfia* című novellájával huszonhat jelentkező közül ő nyeri a lap novellapályázatát 1947-ben.

Az Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó rendszeresen rendelt nála prózafordításokat, például Cezar Petrescu *Íntunecare* és *Apostol* c. regényeit, de egy idő után – feltehetően a titkosszolgálati megfigyeltsége hatására – elhidegül körülötte a léghör. Megkérlik, hogy ne a saját nevét használja, hanem válasszon álnevet (Balogh András).

Miután a *Fáklyánál* megszűnik az állása, korrektorként helyezkedik el a nyomdánál. A ma már kutatható titkosszolgálati dossziéjából kiderül, hogy az 1935-ben elrendelt megfigyelését hivatalosan csak halála után három évvel szüntették meg. A kézírás alapján megállapítható, hogy a királyság Singuranța nevű és a népköztársaság Securitate nevű titkosszolgálatának ugyanaz az ügynök írta a jelentéseket. A cégtáblán kívül akkor se változott semmi, akárcsak 1989 után...

Boros Ferencné, zenetanári végzettsége ellenére, Váradon csak helyettes tanítónői állást kapott, amit évről évre kellett kikönyörögni a tanfelügyelőtől. A kolozsvári magyar magán zenekonzervatóriumban szerzett diplomáját csak nyugdíjba menetele előtt néhány évvel ismerték el, és attól fogva zongorát taníthatott a Művészeti Népiskolában. Boros Ferenc 1963-ban megbetegedett, és több heti szenvedés után, június 30-án, ötvenöt éves korában elhunyt.

Az első világháború óta Romániában csak azokról az atrocitásokról lehetett olvasni, hallani, amiket háborúk idején magyar katonák követtek el a román civil lakosság ellen. A román hadsereg atrocitásairól egy szót se írtak le. A Gyantán történelekről a lelkész fia, Boros Zoltán készített filmet 1993-ban *Fekete vasárnap* címmel, amelyet a román közszolgálati televízió magyar adásában sugároztak, ahol akkor ő volt a főszerkesztő, majd a Magyar Televízió és a Duna Televízió is műsorra tűzte. Ez volt az első olyan dokumentumfilm, ami arra hívta fel a figyelmet, hogy a román hadsereg tisztjei is adtak parancsot emberiségellenes cselekedetekre a magyar civil lakosság ellen, és hogy

a történelmi megbékélés alapja csak a tények tárgyilagos ismerete és a kölcsönös őszinteség lehet.

Boros Ferenc lelkész nemcsak az egyházközség hivatalos irataiba jegyezte le a történeteket, hanem versben is megfogalmazta a borzalmat, amit Gyanta lakossága 1944. szeptember 24-én átélt:

Ők már tudják

Fekete Kőrös
Bánatot köröz,*

*Habjait csendbe
Hinti szívemre.*

*Partjain fűzek
Titkot betűznek,*

*Mert tükre alatt
Titkos vonalak,*

*Viharok, felhők,
Orkánok, szellők*

*Habjára írják
Törvényük nyitját.*

*Embernek titok,
Borzalom, mit ott*

*Ír idők vére
Csöndes vizére.*

*Hajlott karú fák,
Ők már megtudták.*

*Jaj, azért retten
Arcuk meredten,*

*Jaj, azért némák,
Mert elolvasták!*

*És amit tudnak,
Attól arcuknak*

*Húsa lemállik
Torokig, állig,*

*S csurgó hab mögül
Borzongva vetül*

*Águk ívére
A tudás réme.*

*Karjuk kinyújtják,
Hogy meg ne tudják*

*Kik arra járnak
Titkát az árnak.*

*Nehogy megértsék,
Mert veszítő kétség*

*Lábuk leverné
Parti fák mellé.*

*Titkoknak tükre
Riadt szemükre*

*Révülne gyászba
S rettegve, fázva*

*Jajveszékelnének ...
Tompult gyászének*

*Didergő dalát
Rínák, mint a fák,
Sorsot sejtő fák,
Kőrös parti fák.*

---

* A negyvenes években és később is sokáig a „Fekete Kőrös” írásmód felelt meg a hivatalos helyesírásnak. Amúgy Gyantán a helybeliek így mondták: Kőrös.

Boros Ferenc költészetében tetten érhetők a megélt élmények, megpróbáltatások visszhangjai. A fiatalember önmagát kereső vágyakozása „... Amint akarod. Csak tudjam: / Elbújt életem mire vár. / Ne legyen teremtőmmé szád: / Óh ejtsd ki már, óh, mondj ki már!” (*Szál pallón*); a Nagyváradon fiatalkorában átélt impériumváltás élménye, a menni vagy maradni kínzó dilemmája: „Várunk. Falatunk hóból s jégből vájjuk. / Inunk ereje napról napra fogy. / S tavaszt álmodva csak biztatjuk egymást. / Daru-pajtás, kibírjuk valahogy” (*A darvak útja*).

Amikor reménykedett vagy valami nagyon fájt, amikor elmondott, hirdett volna valamit, de nem a szószékről, és nem volt hol, olyankor ült le verset írni. A saját és kisebb vagy nagyobb közösségének (család, nemzet) élete, drámái visszhangoznak soraiban. Legyen már világosság az emberek szívében, agyában! „»Segítség!« Velük kiáltom: Segítség, bátyám, Nap! / Jöjj, villanjunk szemébe a homálynak! (...) Kitárult ablakon át áradjunk a földre, / s kinek nem kell fény, / legyen vak mindörökre” (*Fény – függöny mögött*). Jöjjön el végre – a béke! „Sikoltva zsolozsmázzák őket, / Az óvóhelyen reszketők. / Kiket ágyukból kiűzött / Bögő, üvöltő góztülők. / Kiknek már anyatej se jut, / Anyjuk az éjbe üzve fut / Apjuk keze fegyvert markol, / Vagy tán már elnyúlt valahol” (...) Viaszlelkükbe vág a tű, / S nyomán lángol a négy betű.” (*Lavina – zsoldár*). Az őt és családját ért kataklizma a hirtelen támadt özönvíz vízióját kelti benne: „És egyszer – átok, borzalom – megrúgtak / Tán valahol egy ócska meteort (...) Zuhogtak vad kövek, kemények, rútak, / A tóra hullnak s a tó felsikolt! (...) Az ár lecsur-

gott. Karsztos, sziklás árkok / Kuszált sorát vágta orcám ívén” (*Özönvíz*). A valóság soha közvetlenül, mindig csak szimbólumokban, képzettársításokban, szóképekkel tűnik elő. Kínozza a rosszra fordult családi, közösségi lét és a semmi jóval nem kecsegtető, kikerülhetetlen közeljövő: „Szöges talphoz dörgölődött, / S kopasszá lett hitvány bőröd. / Vasajtókat kapargá-lod, / Karom nélkül maradt lábod. / Kosarat húznak a szádra, / Eljött a dér a kutyára”. A halálmotívum is kísérti: „Álmodva harcolok száz bajjal, / S álmodva utam megtalálom / Hozzád, Halál, te legszebb álom.”

Novellái szociális érzékenységről tanúskodnak, témái között gyakran szerepel a szegények, gazdagok világának az ellentétpárja (*Nagymosás, Túl a falon*), a háború abszurditása (*Vásárfia*), nemzetiségi, etnikai hovatartozás alapján való értelmetlen diszkrimináció (*Vita az ököllel*), hősei szegény sorsból önerőből egy lépéssel feljebb jutott kisemberek, akikben még él a megaláztatások, nélkülözések emléke és nehezen találják a helyüket a kasztokra oszlott társadalomban.

Stílusának egyéni, gazdag szókinccs, finom fogalom-árnyalatok a jellemzői. A cselekmény sokszor kizárólag lélektani, legfeljebb néhány emlékfoszlánnyal, máskor a lélektani és a jelen idejű történés ötvözete. Megjelenik a gyermeki mese- és álomvilág és a rideg valóság közötti feszültség. Lehetséges, hogy a saját szegénysorsú diákéletének visszhangjai ezek a hangsúlyok.

Az *Utunk* korai szakaszában elfogadták és értékelték, sőt díjazták ezt a fogalmazási módot, de később levélben kérték az író, hogy a párt által meghirdetett irányelveket betartva a

nép nyelvéhez közelebb álló, egyszerűbb stílust használjon alkotásaiban. Ennek nehezen tudott eleget tenni. Boros Ferenc író, költő, műfordító azon kívül, hogy említi a lexikonok, elfelejtette az irodalmi közvélemény és a jelenkori irodalmi élet. Én magam is

adósa vagyok, hisz munkáit, a fennmaradt kéziratokat is, én örököltem. Ez az írás abban a reményben született, hogy hátha van még idő adósságom lerovására.

Összeállította: **Boros Zoltán**

Boros Ferenc művei

Kiadványok és kéziratok, amik a tüztől megmenekültek, vagy későbbiek.

Novella

Túl a falon (*Havi Szemle*, Arad, 1944. augusztus), *Vásárfia* (*Utunk*, Kolozsvár, 1947. március 15., 26 *elbeszélő válogatott novellája*, Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949), *Nagymosás* (*Utunk*, Kolozsvár, 1948. január 10.).

Kéziratban: *Itthon*, *Vita az ököllet*, *Bombatéma*, *Az utolsó cseléd*, *Az első nap*, *Utolsó jelenés*.

Regény

A fekete rozsdá (kéziratban)

Színmű

Az én vérem, *Két élet*, *Családi fészkek*, *Tréfa* (kéziratban)

Esszé, tanulmány

A kupolafestő nyomában. Johann Schöpf festőművész nagyváradi évei (*Utunk*, Kolozsvár, 1969. február 7, 14, 28).

A nagyváradi *Fáklya* napilap részére: *Szacsvay Imre, Hitelesség és realizmus, Levél emberi dolgokról, Arany János, a zeneköltő, Mihail Eminescu, Kultúrtörténeti barangolás a barokk Nagyváradon* (1952), *Adalékok a nagyváradi református egyház történetéhez* (kéziratban).

Műfordítás

Cezar Petrescu: *Sötét évek* (*Întunecare*). Állami irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest, 1957, Második kiadás 1964.

Cezar Petrescu: *Az apostol* (*Apostol*). Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest, 1959.

Ion A. Basarabescu: *Hajtányon* (*Pe drezină*), *Amíg folyik a szertartás* (*Cît ține liturghia*), *Otthon* (*Acasă*), *Slatina felé* (*Spre Slatina*). A román irodalom kis tükre, III. kötet. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1963.

A. I. Ștefănescu: *A forró kamra* (*Camera fierbinte*). A nagyváradi Állami Színház részére.

Ion Istrati: *Jó úton (Bucurie)*. Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest, 1952 (Balogh András néven).
Ion Ghica: *Hajdani erkölcsök (Scrieri alese)*. Ifjúsági Könyvkiadó, Bukarest, 1963.

Versek a *Havi Szemlé*ben, az *Utunkban* és kéziratban.

Források

Romániai magyar irodalmi lexikon: Szépirodalom, közírás, tudományos irodalom, művelődés I. (A–F). Bukarest, Kriterion, 1981.

A román irodalom kis tükré. Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1963.

A gyantai református egyházközség történelmi múltjából. Református kalendárium, 1994. 73–109 o.

Köteles Pál: *Diagnózis. A Magyarság – európaiság* c. kötetben. Magvető könyvkiadó, Budapest, 1993.

26 elbeszélő válogatott novellája. Állami Könyvkiadó, Bukarest, 1949.

Havi Szemle, II. évfolyam, 8. szám, 1944 augusztus.

Az ártalmatlan, de tűrhetetlen ellenségek. Új Élet, Nagyvárad, 1948/38, 42, 44.

Köteles Pál: *Hotel Kárpátia*. Tényregény a gyantai vérengzésről. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1989.

Fekete vasárnap. Dokumentumfilm, rendező Boros Zoltán, 1993.